

Kauza SZIF

1. Úvod
2. SZIF a jeho právní postavení
3. Dozorčí rada fondu ve střetu zájmů a nedozorující
4. Právní zakázky s vazbou na premiéra a Hrad
5. Auditoři ve službách Agrofertu
6. Veřejné zakázky a PR služby s vazbou na ministra Tomana
7. Další zajímavé skutečnosti v souvislosti s veřejnými zakázkami
8. Závěr

1. Úvod

Státní zemědělský intervenční fond (SZIF) je státní agentura, která zprostředkovává finanční podporu do českého zemědělství z Evropské unie a národních zdrojů a zároveň má zajišťovat následnou kontrolu užívání těchto dotací. Fond ročně spravuje finance v celkové hodnotě 35–40 miliard Kč a aktuálně má přibližně 1300 zaměstnanců. Začátkem roku 2020 došlo v této agentuře k významné změně. Fond získal nezávislost na Ministerstvu zemědělství a dle svého výkladu se na něj už nebude vztahovat zákon o střetu zájmů. Bude tedy moc rozdělovat dotace i firmám, které vlastní například člen vlády, nebo její předseda.

Podle našeho názoru se jedná o účelové vytvoření “nezávislého” dotačního fondu, který má za úkol obejít zákon o střetu zájmů politiků, zkomplikovat dohled nad rozdělováním zemědělských a lesnických dotací a zajistit, že k politikům ve střetu zájmu a jimi ovládaným firmám, budou i nadále proudit dotační peníze. Ačkoliv státní fond získal nezávislost, naše analýza hovoří o pravém opaku. Došlo k plnému ovládnutí instituce soukromým sektorem. V tomto konkrétním případě tak dochází k již aktivnímu naplňování obav ze střetu zájmů předsedy vlády ČR Ing. Andreje Babiše. Nejde zde totiž pouze o možný střet zájmů, který je sám o sobě protiprávní, ale o aktivní zneužívání moci pro osobní zájmy. Poté, co se SZIF zcela osamostatnil od Ministerstva zemědělství došlo k personálnímu pohlcení veškerých kontrolních orgánů SZIF a tato agentura dále rozděluje miliardy v rozporu s mnoha odbornými i politickými stanovisky jak z České republiky, tak z Evropské komise.

Po předchozí analýze zemědělských dotací jsme zanalyzovali i veřejné zakázky SZIF, neboť se i v této oblasti v minulosti objevily různá podezření. Z našich nálezu následně vyplynulo, že kromě pochybností ohledně dotačních střetů zájmu mohou kolem SZIF panovat pochybnosti i právě ohledně rozdělování některých veřejných zakázek.

Ústava České republiky ve vztahu k členům vlády zakazuje, aby vykonávali takovou činnost, jejíž povaha by odporovala obsahu výkonu jejich funkce. Konkrétní je pak zákon č. 159/2006 Sb., o střetu zájmů a jeho následná novela z roku 2016 známá jako tzv. "lex Babiš". Dle zákona ke střetu dochází ve chvíli, kdy jsou osobní zájmy povýšeny nad zájmy, které jsou politici povinni z titulu své funkce prosazovat nebo hájit. To se jednoznačně prokázalo, když se Andrej Babiš stal příjemcem podílu ročního zisku holdingu Agrofert ve výši 115 milionů Kč. V květnu 2020 koncern uvedl, že za rok 2019 dosáhl konsolidovaných tržeb 162 miliard Kč, což bylo o 4,54 miliardy více než v předchozím roce 2018. Konsolidovaný zisk tak za rok 2019 vzrostl zhruba na trojnásobek předchozího (ten činil 1,67 miliardy). Jednoznačně se tak prokázalo, že Andrej Babiš je beneficentem holdingu Agrofert, a že vložení do svěřenských fondů byla pouhá právní klička, jak obejít zákon. Ten jasně definuje osobní zájem jako situaci, která přináší veřejnému funkcionáři osobní výhodu nebo zamezuje vzniku případného snížení majetkového nebo jiného prospěchu. A to se stalo a děje i dále.

V naší analýze prokazujeme, že Ing. Andrej Babiš dosadil do většiny výkonných i kontrolních pozic své nejuvěrnější spolupracovníky, a ti pokračují v kontinuálním vyplácení dotací Agrofertu i přes záporná stanoviska ze všech stran.

Nedostatky současné legislativní úpravy střetu zájmů jsme se snažili řešit i na Radě vlády pro boj s korupcí, ale toto téma nebylo do agendy Rady vůbec připuštěno. Rovněž tak k nefungování tohoto zákona přispívá i neexistence ústředního orgánu státní správy, který by poskytoval jednoznačnou metodiku k jeho aplikaci a hlavně vymáhání.

2. SZIF a jeho právní postavení

SZIF je platební agenturou vzniklou v roce 2000 spadající pod Ministerstvo zemědělství. Jeho hlavní činností je rozdělování evropských a národních dotací. Rozpočet tohoto fondu s každým rokem narůstá. Pro rok 2020 je to 42,2 miliardy korun, tedy o 2,7 miliardy více, než v roce 2019.¹

Generálním ředitelem SZIF je Martin Šebestyán. Ten byl po dlouhých letech práce ve fondu na pozici náměstka do současné funkce povýšen na konci roku 2013, za vlády premiéra Jiřího Rusnoka a ministra zemědělství Miroslava Tomana.

S účinností od 1. 1. 2020 byly významným způsobem u SZIF posíleny pravomoci. Stalo se tak zák. č. 208/2019 Sb., kterým se mění zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů, a zákon č. 256/2000 Sb. Tímto zákonem byly přímo novelizovány oba právní předpisy, jimiž jsou rozděleny pravomoci mezi Ministerstvem zemědělství ČR a SZIF. Dle důvodové zprávy k citované novele nebude Ministerstvo zemědělství nadále nadměrně zatěžováno běžnou administrativní činností spojenou s poskytováním a administrací dotací a dojde ke sjednocení rozhodování u národních dotací u jednoho úřadu státní správy. Zásadním problémem, na nějž NFPK poukazuje je, že předmětnou legislativní změnou nedošlo ke změně kontrolních mechanismů vůči SZIF, resp. že v souvislosti s převodem pravomocí z ústředního orgánu státní

¹https://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fzpravy%2Fzpravy_o_fondu%2Ftiskove_zpravy%2F15741496891_63.pdf

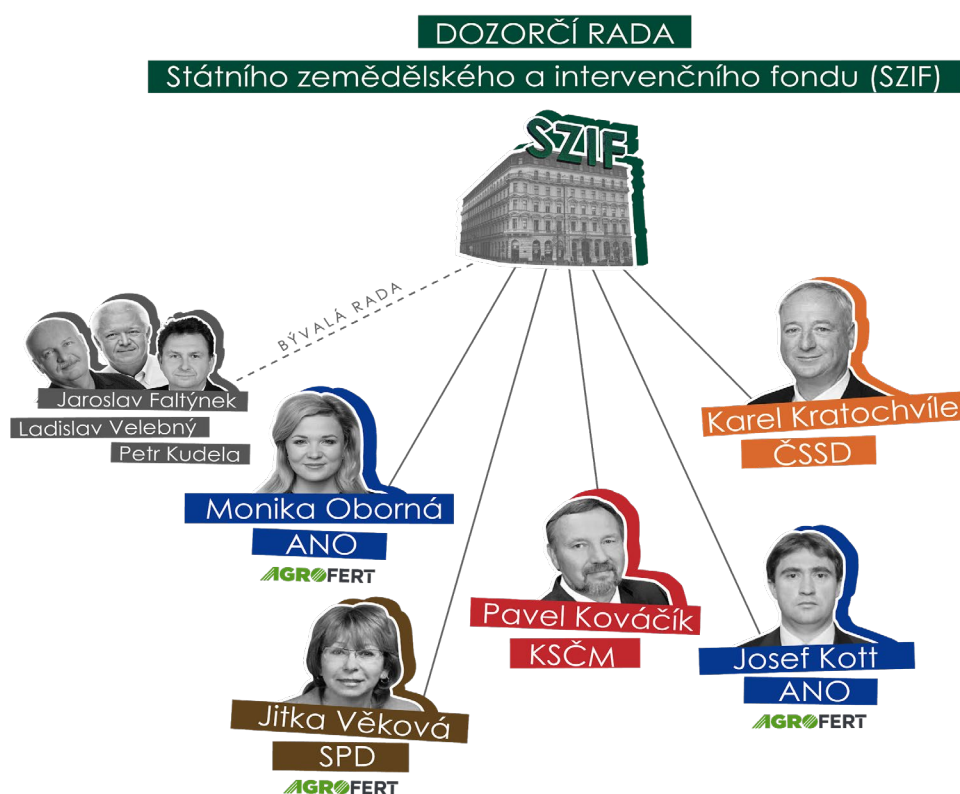
správy na podřízenou složku nedošlo k navýšení transparentnosti a kontroly tohoto fondu. Tato skutečnost je alarmující zejména v souvislosti s níže uvedenými zjištěními o pochybných zakázkách SZIF.

3. Dozorčí rada fondu ve střetu zájmů a nedozorující

V roce 2017 Evropská komise rozhodla, že Česko musí zaplatit pokutu ve výši 800 428 euro. Důvodem bylo, že Jaroslav Faltýnek, pravá ruka Andreje Babiše, byl ve střetu zájmů. Seděl totiž v dozorčí radě SZIF a současně v představenstvu holdingu Agrofert, který je masivním příjemcem státní podpory. Současně s Faltýnkem komise podezřívala z menších střetů zájmu také další dva členy dozorčí rady SZIF, poslance Petra Kudelu (KDU-ČSL) a předsedu dozorčí rady Ladislava Velebného.²

Kudela získal od fondu 190 000 korun na obdělávanou půdu, Velebný byl zase zastupitelem obce, které fond udělil dotaci 333 000.³ K placení pokuty nakonec nedošlo, neboť komise neměla důkazy, že by se riziko střetu zájmů naplnilo.⁴ Faltýnek, Kudela i Velebný vzápětí z dozorčí rady fondu zmizeli, nicméně situace s podezřením na střety zájmů v dozorčí radě se nijak nezlepšila - spíše naopak.

Podívejme se na aktuální složení dozorčí rady SZIF, která by měla mít nad fondem kontrolní funkci a fungovat jako "hlídací pes".

² <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/cesko-ma-vratit-evropske-unii-22-milionu/r~22b458940e3b11e79aec0025900fea04/>

³ https://www.idnes.cz/ekonomika/domaci/dotace-agrofert-faltynek-babis.A170321_134427_ekonomika_rts

⁴ <https://www.novinky.cz/ekonomika/clanek/brusel-cesko-nemusi-platit-pokutu-kvuli-moznemu-stretu-zajmu-faltynka-a-dalsich-politiku-40067187>

Předsedou dozorčí rady SZIF je od 23. 5. 2018⁵ předseda poslaneckého klubu KSČM **Pavel Kováčik**. Dá se předpokládat, že se do této funkce dostal v rámci dohody o toleranci vlády mezi hnutím ANO a KSČM, která fungovala již od jmenování vlády premiéra Andreje Babiše a formalizovala se podepsáním dohody v červenci 2018.⁶ Poslanec Kováčik dlouhodobě vystupuje přesně v duchu této dohody, jako osoba podporující vyplácení sporných dotací holdingu Agrofert, který nechce čekat na rozhodnutí evropských orgánů a chce vše vyplácet okamžitě. Na otázku, proč na ono rozhodnutí čekat nechce, letos odpověděl takto: „*Až se stane, že bude doopravdy problém, že by se mělo vracet, pak vyzve vrátit. Ale až teprve poté, co dojde závěrečné, konečné, neodvratné rozhodnutí, že je tomu skutečně tak, jak se říká. Teď jsme v pozici dohadů, spekulací, mnoha různých nepodložených zpráv.*”⁷

Problematické vazby členů Dozorčí rady SZIF na ANO a Agrofert

Ing. Monika Oborná

V roce 2012, ve svých třidvaceti letech, coby studentka brněnské Mendelovy lesnické a zemědělské univerzity spoluzakládala hnutí ANO. V letech 2017 - 2019 byla členkou předsednictva hnutí ANO. Do hnutí Moniku Obornou podle jejích slov přivedl osobně Andrej Babiš.⁸ Funguje jako mediální obhájkyně Andreje Babiše, k jeho střetu zájmů se zpravidla odmítá vyjadřovat.

Ing. Josef Kott

Je členem hnutí ANO od roku 2012. Od roku 1995 pracuje pro společnost ZZN Pelhřimov, kterou vlastní holding Agrofert. V této firmě figuroval jako člen a posléze místopředseda představenstva Jaroslav Faltýnek. Společnost ZZN Pelhřimov dříve vlastnila známou farmu Čapí hnízdo.

Phdr. Jitka Věková

Bývalá členka představenstva Agrofertu a dlouholetá zaměstnankyně mediálního magnáta Jaroslava Soukupa, kterou na dozorčí rady navrhla SPD. Její manžel Radomír Věk pracuje pro společnost Lovochemie z holdingu Agrofert, v roce 2012 věnoval hnutí ANO dar 6 milionů korun.⁹ Seznam Zprávy uvedly, že Věkovou měl do rady doporučit druhý muž SPD Radim Fiala.¹⁰ Tedy člověk, jehož firmě hrozily opakovaně mezi lety 2003 - 2005 exekuce, aby se o dekádu později stal jedním z hybatelů SPD a začal získávat zakázky z holdingu Agrofert a státních organizací spadajících pod hnutí ANO a Andreje Babiše, z Generálního ředitelství cel a Generálního finanční ředitelství.¹¹

Ing. Karel Kratochvíle

Nominant ČSSD, který je od roku 2012 ředitelem Zemského hřebčince v Písku, jehož zakladatelem je

⁵ <https://www.psp.cz/sqw/detail.sqw?id=309&s=1>

⁶ <https://echo24.cz/a/SxTAW/neshodime-vas-plny-text-o-toleranci-vlady-mez-ano-a-kscm>

⁷ <https://radiozurnal.rozhlas.cz/zemedelsky-fond-zacal-znovu-proplacet-dotace-agrofertu-postupuje-podle-zakona-8132421>

⁸ <https://www.thebusinesssoiree.com/clanek/monika-oborna-mensi-grunt-bych-zvladla>

⁹ <https://www.hlidacstatu.cz/osoba/radomir-vek>

¹⁰ <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/beranidlo-na-ministra-tomana-zena-od-soukupa-zustava-v-zemedelskem-fondu-89557>

¹¹ <https://hlidacipes.org/radim-fiala-muz-jeho-z-majetek-pomohl-spd-parlamentu-ma-rad-psy-rusko/>

Ministerstvo zemědělství a do kterého v posledních letech plynuly dotace SZIF. Jedná se o podobný případ střetu zájmů, jaký už dříve kritizovaly evropské orgány u Ladislava Velebného - ten krátce poté z funkce v dozorčí radě odstoupil.

4. Právní zakázky s vazbou na premiéra a Hrad

Státní zemědělský intervenční fond hojně využívá služeb externích právníků a právních kanceláří. Ani v tomto případě se neobejdeme bez podezření na nejrůznější střety zájmů. Zejména, jde-li fond svými právními rozhodnutími proti názoru evropských orgánů a nemá problém s vyplácením peněz holdingu Agrofert.¹² Podívejme se na několik příkladů externího poradenství pro SZIF.

31. ledna 2020 uzavřel SZIF smlouvu na poskytování právních služeb s místopředsedou Legislativní rady vlády a neúspěšným kandidátem Miloše Zemana na ústavního soudce **Alešem Gerlochem**. Ten měl za 6 050 korun na hodinu zajistit vytvoření *pisemné právní analýzy k problematice výkladu právních předpisů, týkajících se nakládání s rozpočtovými prostředky a to zejména z hlediska jejich věcné působnosti, s využitím interpretačních postupů ustálených ve vnitrostátní interpretační praxi tak, jak je formulována právní naukou a aplikována soudy*.¹³ Aleš Gerloch přitom už dříve napsal pro Andreje Babiše posudek na téma *kdo ovládá svěřenecké fondy*.¹⁴ Také mu v roce 2013 pomohl prohlášením, že vicepremiér nepotřebuje na rozdíl od ministrů čisté lustrační osvědčení.¹⁵ Vzhledem k Babišově minulosti bylo možné, že by čistou lustraci nedostal.

Vazbu na Miloše Zemana má i další právník, **Dušan Ružič**, který v roce 2010 kandidoval za prezidentovi blízkou Stranu práv občanů - Zemanovce. Ružičova právní kancelář má v registru smluv uvedeny pouze dvě státní instituce, kterým poskytuje služby: Ústav zdravotnických informací a statistiky ČR a Státní zemědělský intervenční fond. Kancelář měla SZIFu pomáhat například s přípravou zadávacího řízení ve věci zakázky na "podporu značky BIO" nebo sepisovat stanoviska a dokumenty týkající se služebního zákona. Ružič v minulosti spolupracoval s právníkem Karolem Hrádelou, který krom kandidatury za Úsvit Tomia Okamury mediálně proslul svou nezveřejněnou analýzou, v níž (stejně jako Andrej Babiš) spojil kauzu Čapí hnízdo s twitterovým účtem nazvaným Julius Šuman, který anonymně brojil proti Babišovi.¹⁶ V dokumentu měl Hrádela označit kauzu Čapí hnízdo a stíhání Babiše s Faltýnkem za účelovou předvolební akci.¹⁷ Bez zajímavosti není ani to, že Hrádela obhajoval kandidaturu výše zmíněného Aleše Gerlocha na ústavního soudce.¹⁸

¹² <https://neovlivni.cz/urednici-a-vyplaceni-dotaci-agrofertu-miri-na-ne-trestni-oznameni/>

¹³ <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/11569420>

¹⁴ <https://archiv.ihned.cz/c1-66526570-adept-na-ustavniho-soudce-ales-gerloch-pomaha-babisovi-se-hajit-proti-obvineni-ze-stretu-zajmu-kvuli-vlastnictvi-medii>

¹⁵ <https://www.novinky.cz/domaci/clanek/lustracni-osvedceni-vicepremier-nepotrebuje-ministr-financi-ano-tvrdi-pravnik-211387>

¹⁶ <https://neovlivni.cz/v-analyze-spojil-capi-hnizdo-se-sumanem-kdo-si-ji-zadal-taji/>

¹⁷ <https://denikn.cz/128287/kauzu-capi-hnizdo-zpochybnuje-zahadna-analyza-ktou-benesova-nechala-kolovat-na-jednani-zemanova-tymu/>

¹⁸ <https://www.parlamentnilisty.cz/arena/nazory-a-petice/Karol-Hradela-Proc-pripad-prof-Gerlocha-vybizi-k-navratu-ke-korenum-ustavniho-soudnictvi-575076>

Obdobně jako Ružič pak dostala od SZIF právní zakázku týkající se služebního zákona i právnička **Irma Šimečková**¹⁹, která pro Růžiče pracovala jako advokátní koncipientka.²⁰

Dále poskytoval právní pomoc SZIF i známý právník **Karel Muzikář** z advokátní kanceláře **Skills** (dříve Weil, Gotshal & Manges). Ta vypracovala pro SZIF právní stanovisko týkající se možných střetů zájmů u osob podílejících se na rozdělování evropských dotací.²¹

Karel Muzikář mladší má dobré vztahy s Andrejem Babišem a získává se svou advokátní kancelář státní zakázky v rezortu ANO. Stejně jako jeho otec Karel Muzikář (který radil například i poslanci za ANO Ivanu Pilnému²²) veřejně podpořil Babišovo tvrzení, že trestní stíhání je u nás možné si objednat.²³

V neposlední řadě pak své právní služby SZIF poskytuje i kancelář **Weinhold Legal**, která je propojena s auditorskou společností Ernst & Young.²⁴ Ernst & Young poskytovala či poskytuje své služby jak SZIF, tak hnutí ANO a Andreji Babišovi (viz níže).

5. Auditori ve službách Agrofertu

Média letos informovala, že auditní společností, která bude v následujících sedmi letech kontrolovat rozdělování dotací SZIF, je **Ernst & Young** (E&Y), jedna z tzv. Velké čtyřky největších auditních společností.²⁵ Ta už přitom ověřuje účetní uzávěrky Agrofertu²⁶ a dělala i audity hnutí ANO²⁷ či kontrolu příjmů Andreje Babiše.²⁸ Pirátská strana přitom upozornila, že Ernst & Young, na rozdíl od jiných, nepovažují Andreje Babiše za osobu ovládající Agrofert.²⁹ Celý projekt zakázky na kontrolu dotací SZIF vede za E&Y **Irena Liškařová**, která dříve pracovala i pro předchůdce Ernst & Young nechvalně známou společnost **Arthur Andersen**. Tato společnost v minulosti prováděla audity Agrofertu.³⁰ Po roce 2002 musela v oboru skončit - ukázalo se, že byla zapletena do obřích finančních machinací a účetních podvodů společnosti Enron. To společnost Arthur Andersen zničilo a část jejích zaměstnanců přešla právě do Ernst & Young. Klíčovou osobností české pobočky společnosti Arthur Andersen byla i současná vedoucí partnerka E&Y Magdalena Souček. Souček podobně jako Liškařová auditovala i hnutí ANO³¹

¹⁹ <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/2995562>

²⁰ https://ruzic.cz/advokati_simeckova.php

²¹ <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/7959011>

²² <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/babisova-autokracie-nasi-zemi-prospeje-mini-klausuv-blizky-p/r~ffe5d18c2a9e11e7b7fa0025900fea04/>

²³ <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/havel-nas-ucit-nelhat-takze-babis-ma-pravdu-stihani-lze-objednat-tvrdi-vlivny-pravnik-44258?dop-ab-variant=&seq-no=1&source=hp>

²⁴ <https://pravniRadce.ihned.cz/c1-64542600-advokatni-kancelar-weinhold-legal-se-pripojila-k-ey>

²⁵ <https://neovlivni.cz/stret-zajmu-na-druhou-auditori-ey-kontroluji-i-financovani-ano/>

²⁶ <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/sefka-auditoru-stvrdila-babisovy-prijimy-nyni-kontroluje-dotace-pro-agrofert-112691>

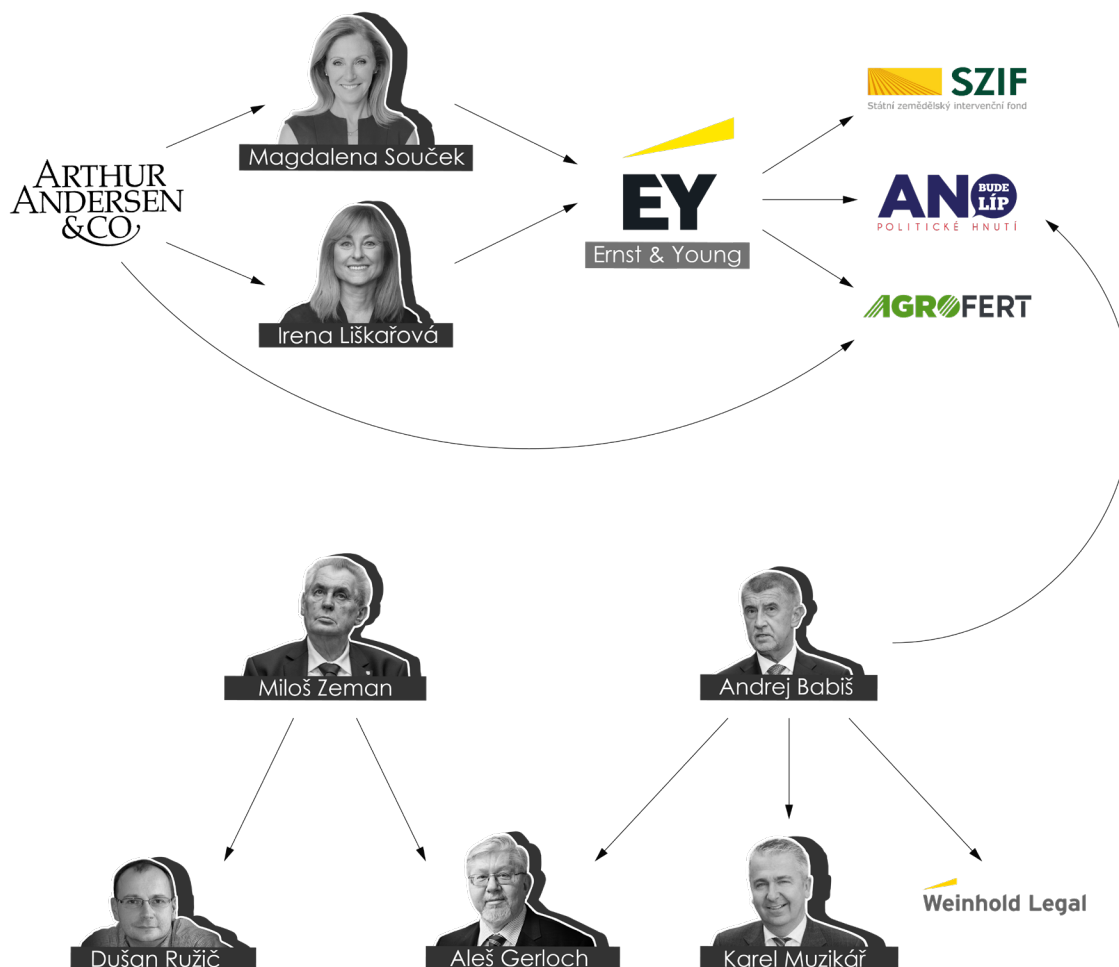
²⁷ <https://reportermagazin.cz/a/iEsv/majitel-strany-babis-vlastni-iznacku-ano>

²⁸ https://www.denik.cz/z_domova/babis-ukazal-deniku-audit-svych-financi-firmy-ey-a-pxc-pochybeni-nenasly-20170310.html

²⁹ <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/nadrzuj-babisovi-a-agrofertu-pirati-zadaji-pro-auditory-trest-116360>

³⁰ <https://reportermagazin.cz/a/iEsv/majitel-strany-babis-vlastni-iznacku-ano>

³¹ <https://goodgovernance.cz/wp-content/uploads/2017/06/zprava-auditori-politikych-stran-final.pdf>

Že se v případě velkých auditních společností nejedná o neomylné titány dokazuje kromě případu Enron i aktuální německá kauza kolem padlé finanční společnosti Wirecard, jejíž provozní ředitel s českými kořeny Jan Marsalek se nyní zřejmě ukrývá v Rusku. Auditorská společnost Ernst & Young byla připojena do soudního procesu s Wirecard a je podezřelá, že mohla podvody, které skončily ztrátou v přepočtu 51 miliard korun, úmyslně krýt.³²

Ernst & Young v České republice získává množství zakázek z dalších resortů spadajících pod hnutí ANO: Ministerstvo financí, Čepro, Správa železniční a dopravní cesty, Exportní garanční a pojišťovací společnost, Mero ČR, Ministerstvo pro místní rozvoj, Lesy České republiky, OTE a.s., Letiště Praha, Ministerstvo zemědělství nebo Ministerstvo pro místní rozvoj.

³² <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/ztracene-miliardy-rozproudily-pochybnosti-o-velke-ctyrce-111232>

6. Veřejné zakázky a PR služby s vazbou na ministra Tomana

Státní zemědělský intervenční fond je od svého vzniku spojen s otázkami, které vznikaly a vznikají ve spojitosti s jeho fungováním, vypisováním zakázek a rozdělováním dotací. Už první ředitel SZIF Jan Höck, v zákulisí přezdívaný “agrární boss”, byl v podezření, že může zasahovat do vyplácení dotací firmě ZZN Chrudim, kterou v dané době ovládala Höckova rodina. Policie během jeho éry vyšetřovala také zakázku na export³³ obilí.³⁴ Policie Höcka obvinila z porušování povinnosti při správě cizího majetku, podle kontroly Nejvyššího kontrolního úřadu z roku 2001 měl při uzavírání zakázek na uskladňování a vývoz pšenice Fond zvýhodňovat firmu AGF Trading z holdingu Agrofert, jejímž ředitelem byl v té době bývalý ředitel společnosti Setuza a Höckův dlouholetý přítel František Janů. Ten se s Höckem sešel i ve zmíněné firmě ZZN Chrudim. Janů byl mj. spolupracovníkem Andreje Babiše a kontroverzního českého podnikatele Tomáše Pitra. Policie se v také zajímala o to, zda fond nezákonně neposkytoval dotace na výrobu bionafty.

Problematika střetů zájmů v získávání dotací pokračovala. V roce 2009 vyšel najevo střet zájmu komunistického poslance Josefa Šenfelda, který byl členem dozorčí rady SZIF a současně pobíral pro svoji firmu Agro Hošťka desítky milionů korun v podobě dotací. Na svůj střet zájmů přitom nikoho neupozornil.³⁵

SZIF se kromě dotačních střetů zájmů potýkal i s problémem předražených zakázek. Jde například o IT zakázku na samotný systém na rozdělování dotací. Ta byla ve zkráceném výběrovém řízení bez uveřejnění přiklepnuta společnosti SAP, která si za vybudování a provoz systému řekla o téměř půl miliardy korun ročně.³⁶ Společnosti SAP bylo v následujících letech vyplaceno několik miliard korun.

Mezi další problémy SZIF patřily i předražené marketingové zakázky s neefektivním či nedoložitelným plněním³⁷, na které kromě médií upozornil i Nejvyšší kontrolní úřad.³⁸ Ten v roce 2014 vydal zprávu, ve které upozorňoval na celou řadu chyb: udělování dotací projektům s nulovým počtem hodnotících bodů, přehlížení chyb v žádostech ze strany fondu, porušování rozpočtové kázně, nedostatky ve vypisování velkých veřejných zakázek, které dostávali bez soutěže přímo oslovení zájemci. SZIF podle NKÚ vyplácel peníze za práce, které neproběhly nebo které vůbec nebyly předmětem veřejné zakázky. Část peněz byla rovněž využívána bizarními způsoby: vybraným novinářům byla například v rámci podpory značky Klasa zaplácena návštěva lázní a indická masáž. Výsledkem byly články, ve kterých o značce Klasa nebyla ani zmínka. Mezi problematickými marketingovými zakázkami byla i známá kampaň nazvaná **Ryba domácí**. Tu realizovala agentura Dorland, jejíž majitelka Lucie Češpivová měla blízko k tehdy vládnoucí ODS. NKÚ ve své zprávě varoval, aby k podobným chybám nedocházelo i v následujícím programovém období 2014 - 2020.

Další pochybnosti o politické nezávislosti Státního zemědělského intervenčního fondu se objevily hned poté, co v roce 2014 zasedl ve vládě premiéra Bohuslava Sobotky jako ministr financí a místopředseda vlády Andrej Babiš. Celková vyplacená dotační částka pro jím vlastněný holding Agrofert začala totiž po jeho vstupu do vysoké politiky strmě stoupat. Transparentnosti zemědělského fondu nepomohlo ani to, že se členem dozorčí

³³ <https://archiv.ihned.cz/c1-14361610-podnikatele-na-mne-nikdy-vyhody-nezadali-rika-jan-hock>

³⁴ <https://www.euro.cz/byznys/beloruska-cesta-807151>

³⁵ <https://archiv.ihned.cz/c1-37705080-poslanec-kscm-slouzi-statu-i-sve-firme>

³⁶ <https://www.euro.cz/archiv/prekrmena-it-chobotnice-778753>

³⁷ <https://www.nku.cz/cz/pro-media/tiskove-zpravy/kampan-ryba-domaci--stala-178-milionu-korun--spotreba-ryb-se-presto-nezvysila-id5032/>

³⁸ <https://www.irozhlas.cz/node/5944809>

rady SZIF stala pravá ruka Andreje Babiše: Jaroslav Faltýnek. Ten byl přítom ve stejné době i členem představenstva holdingu Agrofert. Kolem Faltýnka a resortů, ve kterých získal vliv, se přitom od vstupu hnutí ANO do politiky začala objevovat podezření z klientelismu a nejrůznějších machinací.³⁹ Aktuálně pokračují policejním vyšetřováním kauzy Stoka⁴⁰ a zrušením brněnské buňky hnutí ANO, ve které měl mít Jaroslav Faltýnek a jeho syn značný vliv.⁴¹

Situace SZIF se nezlepšila ani když se v roce 2017 stal Babiš předsedou vlády. V roce 2018 dosadil do čela Ministerstva zemědělství Miroslava Toman, který předtím krátce vykonával funkci ministra zemědělství v Rusnokově vládě. Toman, který je synem bývalého komunistického ministra zemědělství z osmdesátých let, zastupuje stejně jako Babiš velkou agrární lobby. Tomanova rodina podniká v zemědělství a pobírá od SZIF dotace, což neuniklo pozornosti kontrolních orgánů Evropské komise.⁴² Stejně jako to, že Babiš svůj holding sice ukryl do svěřenských fondů, nicméně je stále držitelem konečných výhod a z podnikání Agrofertu dál osobně finančně profituje.⁴³ Celá anabáze dotačních střetů zájmu prozatím skončila tím, že se poslanci Evropského parlamentu v červnu 2020 vyjádřili v tom smyslu, že Andrej Babiš je ve střetu zájmů a dotace z Bruselu vyplácené SZIF by vůbec pobírat neměl.⁴⁴ Vyšetřování pokračuje dál.

Kromě rozdělování dotací jsou dalším problémem SZIF veřejné zakázky a podezření, která se s nimi dlouhodobě pojí. SZIF neměl v předchozích letech problém nechávat vysoutěžit veřejné zakázky subjekty, které sídlily v daňových rájích a neměly jasného vlastníka. Kromě spolupráce s nadnárodními společnostmi, které v daňových rájích sídlí poměrně často, je možné najít s fondem spolupracující menší české subjekty, které v daňových rájích sídlí či sídlily a v některých případech se tím také snaží zakrývat skutečné vlastníky. Fond například poskytuje skladové prostory k uskladnění sušeného mléka akciové společnosti **Charlton**⁴⁵ sídlící na Kypru⁴⁶, která je podle dostupných informací ovládána miliardářem Pavlem Tykačem.⁴⁷

Skrytého britského vlastníka měla do podzimu 2016 také produkční agentura **Dedeman**, která se SZIF dlouhodobě spolupracuje a získává od něj PR zakázky. Dedeman byl vlastněn neprůhlednou společností Vitasoft Growth Limited z Velké Británie. Obdobný případ byla i společnost **Granville**, která je pro SZIF rovněž dlouhodobým partnerem a jejíž vlastník byl do půlky roku 2014 ukryt pod neprůhlednou londýnskou společností Wicktrend Limited. Oběma společnostem se níže věnujeme detailněji.

Otazníky o možných historických i aktuálních vazbách na politicky aktivní osoby se ve Státním zemědělském intervenčním fondu dlouhodobě objevují také u PR a marketingových zakázek. Pro detailnější analýzu jsme si vybrali výše zmíněné, se SZIF dlouhodobě spojené, bývalé offshore společnosti **Dedeman** a **Granville**. Tyto firmy jsou pak propojeny na další firmy, které jsou či byly s platební agenturou ve vzájemném smluvním vztahu.

³⁹ <https://www.lupa.cz/clanky/ano-faltynek-hlina-feranec-cd-telematika-chaps-jak-se-to-rymuje/>

⁴⁰ <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/stoka-schema/r~630ddad8f99611eaa25cac1f6b220ee8/>

⁴¹ https://www.irozhlaz.cz/zpravy-domov/ano-jaroslav-faltynek-brno-volebni-snem_2006211547_vin

⁴² https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/ministerstvo-zemedelstvi-audit-agrofert-dotace-evropska-komise-toman-babis.A190606_084526_domaci_lre

⁴³ https://www.tyden.cz/rubriky/domaci/babis-pry-stale-ovlada-agrofert-je-sverenskych-fondu-brani-se-premier_485201.html

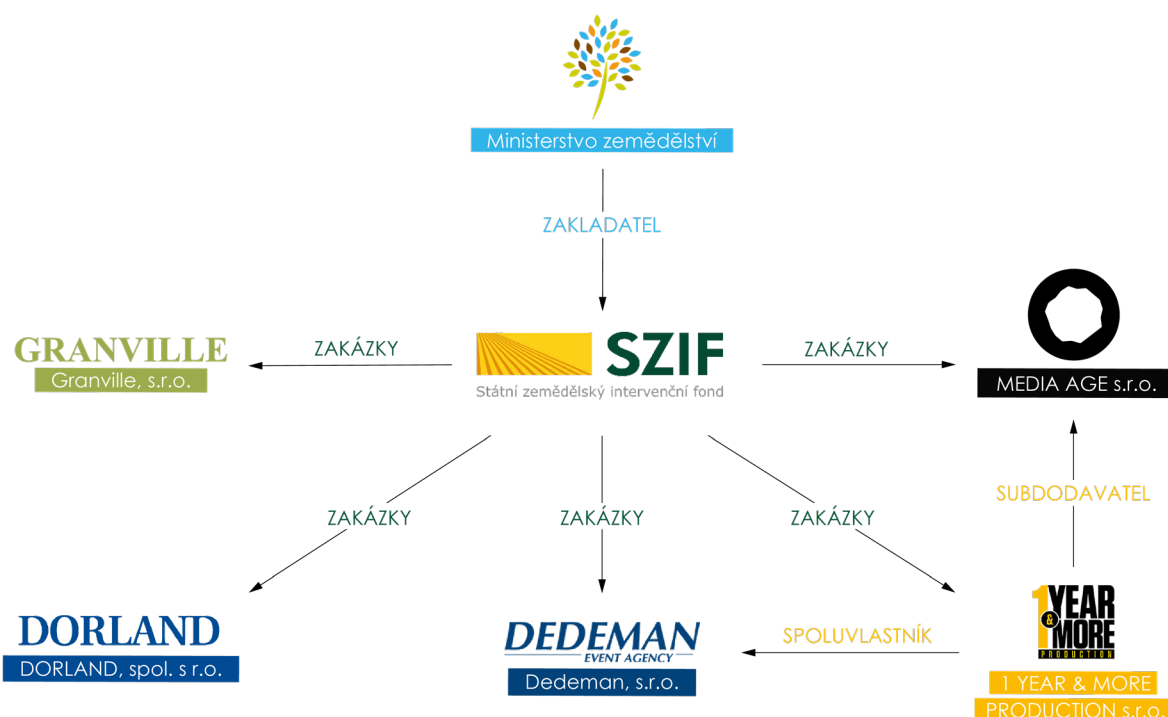
⁴⁴ <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/eu-debatuje-o-rozdeleni-miliard-na-obnovu-babis-ceka-na-verdikt-europoslancu-109912>

⁴⁵ <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/1441170>

⁴⁶ <https://www.e15.cz/byznys/finance-a-bankovnictvi/policie-zastavila-prodej-rozsahlych-pozemku-po-zkrachovale-kampelicce-1350340>

⁴⁷ <https://archiv.ihned.cz/c1-19086070-jak-dnes-dela-byznys-pavel-tykac>

K popisu vazeb můžeme jako úvodní příklad použít brněnskou společnost **Media age**, která od SZIF získala veřejnou zakázku na propagační kampaň na podporu biopotravin. Společnost Media age vyhrála už v roce 2018 tendr na podporu biopotravin, kterého se tehdy neúspěšně účastnily i společnosti McCann-Erickson Prague a 1 Year & More Production.⁴⁸ Tyto společnosti do té doby připravovaly hlavní část kampaně. Společnost Media age získala v lednu 2020 od SZIF reklamní zakázku nazvanou *Propagační kampaň na podporu biopotravin a ekologického zemědělství* v hodnotě 60 milionů korun.⁴⁹ Z bližšího zkoumání a z registru smluv vyplývá, že subdodavatelem společnosti Media age, skrz kterého Media age v roce 2020 splnila kvalifikaci pro danou zakázku, je výše zmíněná společnost 1 Year & More Production, která dělala v předchozí soutěži společnosti Media age konkurenta a která získává od SZIF zakázky i samostatně.⁵⁰ Z dokumentu k zakázce na podporu biopotravin také vyplývá, že hlavním kritériem dané soutěže byla kvalita (70 %) a minoritním kritériem cena (30 %). Media age přitom danou zakázku dle zprávy hodnotitele získala na základě nejuhodnější ceny.⁵¹

Většinovým vlastníkem společnosti 1 Year & More Production je **Ivana Petříková**, spolupracovnice obchodnice s reklamou Lucie Češpivové z agentury Dorland, v jejímž domě na pražském Žižkově 1 Year & More Production sídlí. Lucie Češpivová není veřejnosti neznámá: jde o osobu, která se v minulosti pohybovala v těsné blízkosti vysoké politiky. Její jméno se skloňovalo zejména v souvislosti s poradcem Mirka Topolánka Markem Dalíkem, a to v době jeho největšího vlivu. Menšinovým vlastníkem 1 Year & More Production je **Attila Kováč**, který byl v letech 2005 - 2010 členem představenstva společnosti OTAVA resort a.s., který

⁴⁸ <https://www.mediar.cz/propagaci-biopotravin-pro-stat-zajisti-media-age>

⁴⁹ <https://vestnikverejnychzakazek.cz/Form03/Display/152725>

⁵⁰ <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/6958767>

⁵¹ https://zakazky.szif.cz/contract_display_52.html

vlastní bývalý (do května 2020) spolumajitel Dorlandu Zdeněk Stejskal. Dorland vešel poprvé ve veřejnou známost díky odposlechům **Františka Mrázka**, v nichž byl jeho tehdejší majitel a otec Lucie Češpivové zmíněn jako Mrázkova spřízněná osoba. Později se Dorland u veřejnosti proslavil díky reklamní kampani nazvané *Ryba domácí*. Kampaň za cca 150 milionů korun⁵² hrazenou z veřejných peněz jako předraženou a neefektivní kritizoval NKÚ. Hodí se připomenout, že i u této zakázky bylo hodnotící kritérium nastaveno na 70 % ve prospěch kvality a 30 % ve prospěch ceny - přičemž ani v tomto případě nebylo jasné, za jakých podmínek byl následně Dorland vybrán. Zakázka na propagaci českých kaprů se stala jedním ze symbolů, jak neprůhledně, nehospodárně a celkově podezřele fungoval státní outsourcing marketingových zakázek. Nad danou zakázkou se navíc vznášelo i podezření z klientelismu: Dalíková známá Lucie Češpivová v minulosti vytvářela reklamní kampaně pro ODS. S výše zmíněnou Ivanou Petříkovou se pak Češpivová objevila i v kauze s nadmíru výhodnou koupí chalupy od Lesů ČR. V době, kdy Češpivová pro Lesy ČR pracovala, od ní její kolegyně Petříková koupila za výhodnou cenu chalupu. Tu vzápětí s drobným ziskem přeprodati právě Češpivové. Média spekulovala, že za koupí stála od začátku skrytě přímo Češpivová, která se k informacím o prodeji mohla dostat díky zákulisním informacím a své práci pro Lesy ČR. **Dorland** Lucie Češpivové už dnes dle veřejně dostupných údajů zakázky od SZIF nezískává, nicméně další, na Češpivovou propojené společnosti, ano.

Zmíněná společnost 1 Year & More Production společně s **Alešem Konopáskem** z Mostu vlastní další reklamní firmu nazvanou **Dedeman**. Dedeman získává zakázky od Všeobecné zdravotní společnosti nebo právě od SZIF. Aleš Konopásek je veřejnosti známou osobou - jedná se o bývalého agenta 1. správy STB s krycím jménem Kaprál, který měl před revolucí na starosti emigranty. Po revoluci roky pracoval pro ústecké hejtmany z ODS a ČSSD. A to přesto, že nemohl mít čisté lustrační osvědčení. Konopásek tvrdil, že ho má, nicméně ho odmítal ukázat. Konopásek byl nakonec v roce 2013 odvolán za šikanu svých podřízených.⁵³ Od roku 2015 ho najdeme v orgánech zmíněné společnosti Dedeman, které tečou ze SZIF miliony korun na marketingové akce. Zajímavý je i předchozí majitel reklamní společnosti Dedeman, který ji vlastnil před společností 1 Year & More Production a Konopáskem: jednalo se o již zmíněnou neprůhlednou zahraniční společnost Vitasoft Growth Limited. Jejím ředitelem byl záhadný lichtenštejnský občan **Markus Hasler**. Hasler se stal veřejně známým, když v roce 2009 pronajal italskou vilu z tzv. Toskánské aféry známému Lucie Češpivové Markovi Dalíkovi. Pro připomenutí - v toskánském Monte Argentariu se v roce 2009 utajeně sešly tehdejší politické špičky z ODS a ČSSD, hlavy státních úřadů a lobbisté.⁵⁴ Hasler a jím řízená společnost Wicktrend limited prodali v roce 2014 společnost Granville (které SZIF rovněž dlouhodobě vyplácí peníze) jiné dotační poradenské firmě nazvané **Foodservis**. Ta pomáhá svým klientům získávat dotace ze SZIF. Foodservis byl dříve vlastněn Potravinářskou komorou České republiky, jejímž prezidentem byl současný ministr zemědělství Miroslav Toman. Krátce předtím, než se Toman stal v létě 2013 ministrem zemědělství, se Potravinářská komora z nejasných důvodů Foodservisu zbavila a jejím novým vlastníkem se stal během téhož léta právník Martin Purkyt. Ten přitom s rodinou Tomanových dlouhodobě spolupracuje a mezi lety 2013 - 2020 byl jednatelem ve firmě Landreal s.r.o., kterou vlastní Kristina Tomanová. V další firmě vlastněné Tomanovou, Smetanová cukrárna s.r.o., pak najdeme i současného jediného jednatele Foodservisu Tomáše Vacka.

⁵² <https://www.investigace.cz/kolotoc-se-toci-ministerstvo-plati/>

⁵³ https://www.idnes.cz/usti/zpravy/estebak-ales-konopasek-skoncil-na-krajskem-uradu.A130412_1916151_usti-zpravy_alh

⁵⁴ <https://zpravy.aktualne.cz/domaci/toskanska-afera-sefa-ods-stale-chybi-klicove-odpovedi/r?i:article:643972/>

Mezi SZIF, marketingovými společnostmi kolem Lucie Češpivové, Miroslavem Tomanem a Foodservisem existují zjevné vazby. Ty posiluje to, že Lucie Češpivová a Dorland⁵⁵ získávají kromě SZIF dlouhodobě zakázky i od Potravinářské komory ČR.⁵⁶ U společností Dorland, Dedeman, 1 Year & More Production a Granville tak může panovat podezření, že získávaly a získávají zakázky ve SZIF na základě osobních vazeb a nikoliv transparentní soutěže.

7. Další zajímavé skutečnosti v souvislosti s veřejnými zakázkami

Zajímavým zjištěním je, že SZIF v posledních letech externě zaměstnával společnost ARVE CS s.r.o. patřící Vladimíru Eckovi - bývalému řediteli SZIF. V roce 2019 mu fond vyplatil 2 359 500 Kč za *poskytování konzultací k nové podobě Společné zemědělské politiky 2020*. Eck je přitom kromě historického napojení na SZIF od listopadu 2018 předsedou představenstva sesterského Podpurného a garančního rolnického a lesnického fondu (PGRLF),⁵⁷ který rovněž schvaluje dotace firmám z holdingu Agrofert. Před dvěma lety přitom vyšlo najevo, že PGRLF nezákonně vyplácí Agrofertu dotace, na které podle nastavených pravidel mohou dosáhnout pouze malé a střední podniky.⁵⁸ Brzy poté skončil ve funkci ředitel fondu Zdeněk Nekula a do vedení fondu se dostal právě Vladimír Eck.

V květnu 2019 došlo u ARVE CS ke změně vlastníka. Novým majitelem firmy, která poskytuje fondu odborné konzultace, se stal v té době devatenáctiletý stejnojmenný Vladimír Eck, který je s předsedou představenstva PGRLF Vladimírem Eckem v příbuzenském vztahu. I zde může vyvstat podezření na vážný střet zájmů - a také na to, že je současné vedení PGRLF pod politickým vlivem.

Další zajímavou skutečností týkající se veřejných zakázek je nákup počítačů, které v roce 2016 nakoupil SZIF za 2 735 024 korun od společnosti **Juwital** podnikatelky Evy Andersonové⁵⁹, která v letech 2014 a 2018 kandidovala na Praze 2 za hnutí ANO. Juwital se prodeji počítačů ani nevěnuje, vyrábí kosmetiku a bylinné nápoje, jejichž odběratelem je pražský dopravní podnik.⁶⁰

⁵⁵ <https://www.e15.cz/clanek/byznys/ostatni/dorland-vyhral-pastikovy-tendr-za-40-milionu-1038765>

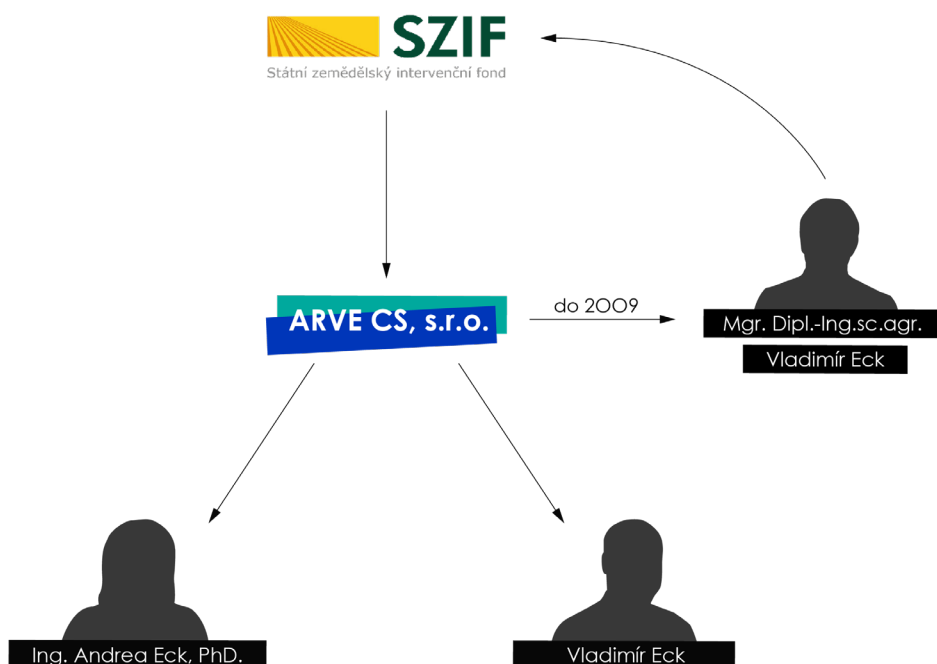
⁵⁶ <http://www.ceskamedia.cz/clanek/21855/mediaguru-kampa-pro-potravin-skou-komoru-zajist-dorland>

⁵⁷ <https://rejstrik-firem.kurzy.cz/49241494/podpurny-a-garancni-rolnicky-a-lesnicky-fond-as/>

⁵⁸ <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/agrofert-neopravnene-cerpal-dotace-tvrdi-pirati-stat-to-uz-r/r~dfb27c7e791e11e8bb77ac1f6b220ee8/>

⁵⁹ <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/238641>

⁶⁰ <https://smlouvy.gov.cz/smlouva/13232052>

8. Závěr

SZIF nepůsobí jako nestranně řízený státní orgán. Na základě zjištěných informací je možné říct, že SZIF jeví známky politicky dobyté instituce (captured institution), která je podmnžinou a symptomem ovládnutého státu (captured state).

Vzhledem k výše uvedeným informacím je možné pochybovat jak o nestrannosti dozorčí rady, tak o tom, zda SZIF dlouhodobě nevyhledává účelové výklady zákona tak, aby mohl obcházet zákon o střetu zájmů a rozdělovat finance způsobem, jaký vyhovuje velkým zemědělským podnikům a současné vládnoucí garnituře, zosobněné ministrem zemědělství Miroslavem Tomanem a předsedou vlády ČR a konečným uživatelem výhod holdingu Agrofert Andrejem Babišem. Tímto jednáním může, mimo jiné, docházet ke konkrétnímu poškozování malých a středních podniků a drobných farmářů, kterým by některé dotace měly být určeny v první řadě. K dalšímu prověřování se nabízí minulé i stávající vztahy mezi Potravinářskou komorou České republiky, poradenskou společností Foodservis, pomáhající svým klientům získávat dotace ze SZIF, a ministrem zemědělství Miroslavem Tomanem.

Rovněž se dá doporučit vytvoření auditu SZIF nezávislým subjektem, který neměl a nemá vazby na nikoho z vládnoucí garnitury - zejména na Miroslava Tomana a Andreje Babiše. Speciální pozornost by se měla věnovat veřejným zakázkám společností či jednotlivců, jejichž zakázky působí dojmem klientelismu, protiplnění, či - například v případě nejrůznějších právních posudků či auditů - i naplnění politické objednávky.